

# SKÚLASKAPURIN

Tað er nú nakað síðani, at Dagblaðið fór at skriva um hin føroyska skúlan. Sakligt skuldi tað vera, men higartil er lítið komið haðani, uttan nökur stak grov álop á harra Danbjörg, ið hevur loyvt sær at víst á brek í samband við hægri skúlnar, sum veruliga einans eru fyri ríkmannabørnini, tó allir stættir eru við at gjalda kostnaðin, millum annað tær høgu lönirnar, ið lærararnir við tilfíkur skúlar fáa.

Tað er eingin ivi um, at fólkskúlin, eins og teir hægri skúlnir, ikki er so góður sum fólk flest vilja hava hann at vera. Lættest er sjálvandi at tveita alla skuldina á lærararnar. Lærarar eru ójavnir. Summir hava bitt rætla arbeiðslagið og fáa tað besta burtur úr næmingunum, meðan aðrir hava ílt við at finna tað rætta stöðið, ið skúlskapurin skal byggja á. Börn eru ójovn, og ymiskir er tann stuðulin, ið börnini fáa heimanifrá. Einhvør saklig viðgerð av hesum máli vil skjótt koma til ta áðanann. At ábyrgdin ikki einans er hjá lærarunum, men tvørturímóti er hon greinað sundur og rökkuð langt útum læraran og sjálfan skúlan. Gera ikki óll tæy, ið her hava ábyrgd, sína skyldu, er arbeiði lærarans nyttuleyst. Lærarar, foreldur, sóknarstýrir, lögting o. s. fr. hava óll sína stóru ábyrgd, og teir stovnar, ið meira enn nakar annar ikki hava gjørt sína skyldu, eru í flestum førum lögtingið og sóknarstýrini. Teirra er skyldan at geva lærarunum og næmingunum líkinda hól at arbeiða í og arbeiðstól at arbeiða við, men hvat hesum viðvíkir man hin føroyski fólkskúlin standa á einum syrgiliga lágum stöði. Hólini eru ofta vánalig, og hvat arbeiðstólum viðvíkir man ofta vera lítið annað enn óll talva, okkurt gamalt, skrátt landkort, nakrar gamlar, illa viðfarnar lesibókur.

Hvat skal ein lærari gera undir tilfíku arbeiðsviðurskiftum?

Hann hevur yvirhøvur ongar möguleikar, og úrslitið verður hareftir.

Hann kann sjálvandi terpa danmarkarsögu, biblíusögu og tilfíkt við börnini, men terparið hoyrir ikki barnasinninum til, tæy hvørki tola ella tíma tað. Skal lærarin fáa nakað burtur úr tí, má hann duga at vera íllfórr og dúgligur við tæpinum. Á tann hátt, ræðsluslugin, kunnu börnini læra uttanat, men sjálvandi bert fyri at gloyma tað stökkuta lötu aftaná, og einasta áttir verður, at haturskenslurnar til læraran verða spakuliga tæðaðar og fáa bestu gróðralíkini.

Skúlnir mugu fáa amboð at arbeiða við, so börnini ikki einans verða bundin til hin turra lesnaðin. Börnini mugu fáa kunnleikan á náttúrligan hátt, við at siggja og hoyra og við at handfara tæy ymisku skúlatólini í samband við tær ymisku lærugreinirnar. Á tann hátt verður áhugin

fyri skúlanum vaktur og bert evnini eru til steðar vil hugur og vilji mennast í tann mun, at börnini vera skúlliga væl lódd at fara út í lívið.

Tann tíðin, tá ið tað var nóg mikið at duga lítlu katekismus uttanat fingrunum, er farin. Í atomöldini krevst nakað heilt annað.

Allra minst Dagblaðsins álop á ein einstakan lærara, tá ið skúlskipurningurin skal viðgerast »sakliga.«

## Hvat vil Dagblaðið?

»Dagblaðið« loypir á meg, tí at eg ikki hava svarað soleiðis, sum blaðið kundi ynskt, at svarið skuldi verið.

Tí eitt sakligt kjak um okkara skúla-viðurskipti; men »Dagblaðið« var so ósakligt, at tað kann ikki vænta sær nakað sakligt svar.

Tað er ikki síður at geva einum eina skortfleingju og so biðja hann práta vinarliga og sakliga.

Eg havi einki ímóti at práta sakliga um skúla-viðurskipti; men so má eg fyrst víta, at tann, sum eg práti við, meinir nakað gott og uppbyggjandi við sínum práti; men tað kann eg tíverri ikki siggja av tí, sum »Dagblaðið« fórir fram.

Vit víta, at menn eru ymiskir á máli um, hvussu undirvísing eigur at fara fram.

Eitt tað nýggjasta, ið verður fórt fram, er, at lærarin púra einki skal gera í skúlanum. Hann skal einans vera í skúlanum soleiðis at börnini skulu kunna heita á hann, um tæy finna tað fyri gott at biðja hann um eina vegleiðing, har tæy sjálv ikki eru fôr fyri at greiða uppgávuna. Eg veit ikki, um tað er tilfíkt, ið »Dagblaðið« ynskir at kjakast um.

Lat meg við tað sama siga, at vit lærarafólk ikki eru upplærd í hesum lagnum, og tað verður tessvegna at gerast neyðugt, at skúlskeið verða hildin fyri at lærarafólkini kunnu venjast við tilfíka skúlagongd — eg kann neyvan siga at venja lærarafólk við hesa undirvísing; tí undirvísing verður lítill ella eingin — hugsi eg — börnini skulu víst læra seg tað mesta sjálv, um tæy tíma at læra nakað.

Men so vítt eg veit, skulu börnini royna seg fram, og til tess krevjast mong amboð, sum ikki eru í føroyskum skúlum nú í lötu. Harumframt skal bókasavn verða í øllum skúlum.

Alt hetta kemur at kosta almikið av peningi. Eg veit ikki, hvussu mong hundradir av túsendum krónum tað verður at kosta til allar føroyskar skúlar; men tæy verða mong, ella helst koma vit at rokna við milljónum.

Eg havi stutt síðan lisið í »Dagblaðnum.« og so í »Dimmalætting« og nú aftur í »Dagblaðnum.« at eingi ráð eru til at rinda tær útreiðslur, sum eru. Eg vil tí ikki skriva um tí-

líkar pláner um luftkastellir, men halda meg til veruleikan, soleiðis sum hann er í lötu við teim gomlu skúlanum og teim amboðum, sum vit nú hava.

Eg nevndi í grein míni fyri stuttum, at sóknarstýrið her atlaði at byggja nýggjan skúla, men fekk ongan studning, og eg hugsi, at eisini varð noktað at byggja, tí bygningurin kostaði eini 300 túsend krónur.

Tá ið viðurskiptini í landi okkara eru soleiðis, so fær »Dagblaðið« ikki undirritaða til at kjakast um, hvat ið kanska kundi verið gjørt, um ráðini vóru góð. Eg kundi skrivað um fimleikarhóll við hvønn skúla, svimjihóll, skúlakök, sloydstovu, lesistovu og mangt annað. Eg kundi eisini skrivað um tær nýggju og nýggjastu metodir, sum eg havi lisið um. Men »Dagblaðið« mælti einaferð fólk til at gera eina havn niðan í Sandsvatn og eina brúgv tvørtur um Vestmanna-sund — alt samalt luftkastellir og »fri fantasi.« sum danskarin segði.

Er tað nú nakað tað sama, tæy ætla við okkara fólkskúla, so kann »Dagblaðið« sjálvt eiga orðið; men evnið er ikki látturligt.

J. H. Danbjörg.

## Munn- og kleyvasjúkufundur í Kbh.

Sameindu tjóða deildin FAO hevur kallað saman til fundar í Köbenhavn 22. sept. fyri at viðgera munn- og kleyvasjúkuna, sum tæy seinastu 12 mánaðirnar hevur kostað heiminum 400 milj. dollars.

Fundurin skal viðgera stórslygna ætlan um at forða fyri, at sjúkan kemur upp í framtíðini.

3 tykjast sjúkuslógini vera, tessvegna krevjast 3 sløg av vaksinu. Henda vaksina er ógvuliga dýr — frá 1—3 dollars fyri hvørja vaksining. Roknað verður við, at fyribils mugu djórini vaksinerast 1 ferð um árið.

Ein hælendari hevur nýliga funnið uppá at gera vaksinu, ið er 90 % biligari enn tann higartil kenda.

## 1 miljard dollars til propagandu

Leiðarin fyri amerikonsku informationsskránni, dr. Wilson Compton, segði frá nú um dagarnar, at Sovjetsamveldið nýtti 1 miljard dollars til propagandu í heimlandinum og uttanlanda. Bert í Fraklandi meira enn Amerika um allan heimin. Hann legði aftur at: »Alheimskommunistarnir nýta — roknað í mun til tjóðarinnitøkuna í hvørjum av teimum londunum tæy hava undir sínum ræði — meira enn 10 ferðir so nógvan pening at breiða út ta stóru lygnina, enn vit nýta at stuðla tí stóra sannleikanum.«

### TANNKLINIK

Dr. Jakobsensgata, 11 Tórshavn.

Viðtalutíð kl. 10—13 og 14—16

Leygardag 10—13

Málráður. 717.

Magnus Jensen, tannlækni.

## HÚSAGANGSKRØVINI Í KJALARVATNINUM

Tung vóru tøkini at endurnýggja okkara skipaflota aftaná heimsbardagan. Áraði bílaði ikki, menn settu allan sín pening, hús og jörð, har nökur jörð var, í skipaflotan.

Nógvir hava longu mist alt, og fórin eru farin.

Harmuligt.

Nú skriva menn um rustikustar, men tað merkiliga er, at hesir, ið nú skriva um tæy ringu skipakeypini, eru nettup tæy somu menn, sum eru hin beinleiðis orsök til, at vit fingur rustikustar í staðin fyri góð veiðifór.

Sambandsmenn og fólksfloksmenn — og einans tæy einsamallir — hava alla skuldina, at vit fingur rustikustar. Sum limur í figgjarnevndini setti P. M. Dam eitt fullfiggjað uppskot um at endurnýggja okkara skipaflota, soleiðis at vit fingur nýggj og góð fôr, men meiraltin á tingi vildi ikki taka undir við honum. Bert einum einasta uppskoti tóku tæy undir, nevnliga Vinnulánsgrunnin, sum tæy nú hava avtikið.

Higartil hevur tað eydnast at hildið nökrum av teimum smærru bátunum — 30 og 40 tons bátunum — gangandi, men eftir øllum at døma stundar nú móti endanum hjá teimum.

Tað sær út sum tæy onga hjálp fáa — onga marshallhjál, hana skulu stórmenninir hava. (Tað sigst, at onkur av smábátunum, ið biðið hevur um marshallhjál, longu hevur fingið korta nei).

Tað er tí væntandi, at tæy fyrstu verða seldir longu í heyst og restin komandi ár.

Alt tað, ið fiskimenn hava vágað fyri at fáa bátarnar, slitið og strevast fyri at halda tæy gangandi, verður sostatt at havna í »stóra leypu« — hjá stórmanninum — men tað er væl eisini meiningin hjá teimum, sum í dag ráða fyri borgum.

## Nationaliseringin

Ensku fakfelögini hava hildið fund í Margate.

Churchill-stjórnin varð harðliga átalad fyri tann politikk, ið tæy hava fórt í samband við tæy av arbeiðarastjórnini nationaliseraðu ídnaðarvirki. Churchill-stjórnin hevur gjørt alt fyri at fáa hesi stórvirkin aftur á privatarendur.

Leiðslan helt tað ikki verða ráðiligt at nationalisera meir í lötu. Betur var at fáa tær gjördu nationaliseringarnar í tryggja legu fyrst, men hóast hetta varð sett fram uppskot um at nationalisera enn fleiri stór-ídnaðarvirki, eins og ymisk samferðslumál. Hetta uppskot varð viðtikið við 4.512.000 atkvøðum móti 3.210.000.

Hildið verður fram, at tær áður gjördu nationaliseringarnar hava givið so stórslygin úrslit, at ein avnationalisering bert vil vera at seta almenn áhugamál og virði uppá spæl fyri at tæna politiskum endamálum.